

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2017. április 5. *

„Előzetes döntéshozatal — Adózás — Hozzáadottérték-adó — 2006/112/EK irányelv — 2. és 273. cikk — A hozzáadottérték-adó megfizetésének elmulasztásával összefüggő ugyanazon tényállás tekintetében közigazgatási szankciót és büntetőjogi szankciót is előíró nemzeti szabályozás — Az Európai Unió Alapjogi Chartája — 50. cikk — A ne bis in idem elve — Az eljárás alá vont vagy szankcióval sújtott személy azonossága — Hiány”

A C-217/15. és C-350/15. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott két előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyeket a Tribunale di Santa Maria Capua Vetere (Santa Maria Capua Vetere-i bíróság, Olaszország) a Bírósághoz 2015. május 11-én és július 10-én érkezett, 2015. április 23-i és június 23-i határozataival terjesztett elő a

Massimo Orsi (C-217/15),

Luciano Baldetti (C-350/15)

ellen folytatott büntetőeljárásokban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: T. von Danwitz (előadó) tanácselnök, Juhász E., C. Vajda, K. Jürimäe és C. Lycourgos bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: V. Giacobbo-Peyronnel tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2016. szeptember 8-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- M. Orsi képviseletében V. Di Vaio avvocato,
- L. Baldetti képviseletében V. Di Vaio és V. D'Amore avvocati,
- az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. Galluzzo avvocato dello Stato,
- a cseh kormány képviseletében J. Vlácil és M. Smolek, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: olasz.

- a francia kormány képviselőjében G. de Bergues, D. Colas, F.-X. Bréchet, E. de Moustier és S. Ghiandoni, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében F. Tomat, M. Owsiany-Hornung és H. Krämer, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2017. január 12-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 50. cikkének és az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE) hetedik kiegészítő jegyzőkönyve 4. cikkének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmeket egyrészt Massimo Orsi, másrészt pedig Luciano Baldetti ellen az általuk a hozzáadottérték-adóval (a továbbiakban: héa) összefüggésben elkövetett jogsértések miatt indított két büntetőeljárás keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az EJEE

- 3 Az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének a „Kétszeres eljárás alá vonás vagy büntetés tilalma” címet viselő 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„1. Ha valakit egy állam büntető törvényének és büntető eljárási törvényének megfelelően egy bűncselekmény kapcsán már jogerősen felmentettek vagy elítéltek, e személlyel szemben ugyanennek az államnak az igazságszolgáltatási szervei ugyanezen bűncselekmény miatt nem folytathatnak büntetőeljárást, és vele szemben abban büntetést nem szabhatnak ki.

2. Az előző bekezdés rendelkezései nem képezik akadályát annak, hogy az adott állam büntető törvényeinek és büntető eljárási törvényeinek megfelelően az eljárást újból megindítsák, ha új, vagy újólag feltárt tények, vagy az eljárás alapvető hibái természetüknél fogva kihatással vannak a meghozott ítéletre.

3. A jelen cikk rendelkezéseitől az Egyezmény 15. cikkére hivatkozással nem lehet eltérni.”

Az uniós jog

- 4 A közös hozzáadottértékadó-rendszeréről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL 2006. L 347., 1. o.; helyesbítések: HL 2007. L 335., 60. o., HL 2015. L 323., 31. o.) 2. cikkének (1) bekezdése megállapítja a héa hatálya alá tartozó ügyleteket.

5 Ezen irányelv 273. cikke értelmében:

„A tagállamok megállapíthatnak más kötelezettségeket is, amelyeket szükségesnek ítélnék a HÉA pontos behajtása és az adócsalás megakadályozása érdekében, arra a követelményre is figyelemmel, hogy az adóalanyok által teljesített belföldi és tagállamok közötti ügyleteket egyenlő bánásmódban kell részesíteni, és feltéve, hogy az ilyen kötelezettségek nem támasztanak a tagállamok közötti kereskedelemben a határátlépéssel összefüggő alaki követelményeket.

[...]”

Az olasz jog

6 A decreto legislativo n. 471, Riforma delle sanzioni tributarie non penali in materia di imposte dirette, di imposta sul valore aggiunto e di riscossione dei tributi, a norma dell'articolo 3, comma 133, lettera q), della legge 1996. dicembre 23, n. 662 (az 1996. december 23-i 662. sz. törvény 3. cikke (133) bekezdésének q) pontja alapján a közvetlen adókkal, a hozzáadottérték-adóval és az adóbeszedéssel összefüggő, nem büntető jellegű adóügyi szankciók reformjáról szóló, 1997. december 18-i 471. sz. törvényrendelet [a GURI 1998. január 8-i 5. számának rendes melléklete]) 13. cikke (1) bekezdésének szövege a következő:

„Aki az előírt határidőn belül részben vagy egészben elmulasztja az adóelőleg megfizetését, időszakonként fennálló fizetési kötelezettsége teljesítését, a kiegyenlítő adó vagy a bevallása alapján fennálló adó összegének megfizetését – ezekben az esetekben ezek összegét levonva az időszakonként fennálló fizetési kötelezettségek és az adóelőleg összegéből, még ha azok megfizetésére nem is került sor –, a meg nem fizetett összeg 30%-áig terjedő közigazgatási szankcióval sújtható, akkor is, ha az éves bevallás ellenőrzése során megállapított anyagi jogi vagy számítási hiba kijavítása következtében úgy tűnik, hogy az adó összege nagyobb, vagy a levonható többlet összege kisebb. [...]”

7 A 2000. március 10-i decreto legislativo n.° 74 – Nuova disciplina dei reati in materia di imposte sui redditi e sul valore aggiunto, a norma dell'articolo 9 della legge 1999. giugno 25, n.° 205 (az 1999. június 25-i 205. sz. törvény 9. cikkével összhangban a jövedelemadó és a hozzáadottérték-adó területén elkövetett bűncselekményekre vonatkozó új rendelkezésekről szóló 74. sz. törvényerejű rendelet; a GURI 2000. március 31-i 76. száma, 4. o.; a továbbiakban: 74/2000 törvényerejű rendelet) 10a. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Hat hónaptól két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az, aki a kifizető által levont adó éves bevallásának benyújtására előírt határidőn belül az adóalany részére kiállított igazolásban szereplő levonásokat adómegállapítási időszakonként ötvenezer eurót meghaladó összegben nem fizeti meg.”

8 E rendeletnek „A héa megfizetésének elmulasztása” címet viselő 10b. cikke kimondja:

„A 10a. cikkben foglalt rendelkezést az ott meghatározott feltételek fennállása esetén arra is alkalmazni kell, aki a következő adómegállapítási időszakokra vonatkozó adóelőleg megfizetésére előírt határidőn belül nem fizeti meg az éves bevallás alapján megfizetendő hozzáadottérték-adót.”

Az alapjogviták és előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

9 Az alapügyben szóban forgó adómegállapítási időszakokban M. Orsi az S.A. COM Servizi Ambiente e Commercio Srl, L. Baldetti pedig az Evoluzione Maglia Srl törvényes képviselője volt.

- 10 M. Orsival és L. Baldettivel szemben eljárás indult a Tribunale di Santa Maria Capua Vetere (Santa Maria Capua Vetere-i bíróság, Olaszország) előtt a 74/2000 törvényerejű rendeletnek a 10a. cikkével összefüggésben értelmezett 10b. cikkében meghatározott és büntetni rendelt bűncselekmény miatt, mivel e társaságok törvényes képviselőiként elmulasztották az alapügyben szóban forgó adómegállapítási időszakokra vonatkozó éves adóbevallás alapján fizetendő héa megfizetését. A meg nem fizetett héa összege mindkét esetben meghaladta az egymillió eurót.
- 11 E büntetőeljárások azt követően indultak, hogy az Agenzia delle Entrate (adóhatóság) feljelentést tett e jogsértések miatt a Procura della Repubblica (ügyészség). A fenti büntetőeljárások keretében elrendelték mind M. Orsi, mind pedig L. Baldetti vagyontárgyainak lefoglalását, amellyel szemben mindketten felülvizsgálat iránti kérelmet terjesztettek elő.
- 12 A fenti büntetőeljárások megindítását megelőzően az adóhatóság elrendelte az alapügyben szóban forgó héaösszegek behajtását, és az adótartozás megfizetésének követelésén túl a héa címén fizetendő összeg 30%-ának megfelelő összegű adóbírságot is kiszabott az S.A. COM Servizi Ambiente e Commercioval és az Evoluzione Magliával szemben. Miután az adóbehajtásra irányuló intézkedések egyezséggel zárultak, ezen intézkedések fellebbezés hiányában jogerőre emelkedtek.
- 13 Ilyen körülmények között a Tribunale di Santa Maria Capua Vetere (Santa Maria Capua Vetere-i bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikke és a Charta 50. cikke értelmében összeegyeztethető-e az uniós joggal a 74/2000 törvényerejű rendelet 10b. cikke, amennyiben az lehetővé teszi valamely olyan személy büntetőjogi felelősségének vizsgálatát, akivel szemben ugyanazon tényállás (a héa megfizetésének elmulasztása) miatt az állami adóhatóság [...] közigazgatási szankció kiszabása mellett már jogerősen adóbehajtásra irányuló intézkedést rendelt el?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 14 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a Charta 50. cikkét és az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az alapügyben szóban forgóhoz hasonló nemzeti szabályozás, amely a héa megfizetésének elmulasztása miatt büntetőeljárás lefolytatását teszi lehetővé azt követően, hogy ugyanezen tényállás miatt jogerősen adóbírságot szabtak ki.
- 15 Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság nemcsak a Charta 50. cikkére, hanem az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikkére is hivatkozik, emlékeztetni kell arra, hogy jóllehet – mint azt az EUSZ 6. cikk (3) bekezdése megerősíti – az EJEE által biztosított alapvető jogok általános elvként az uniós jogrend részét képezik, és ugyan a Charta 52. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a Chartában foglalt, az EJEE által biztosított jogoknak megfelelő jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett (3) bekezdésben szerepelnek, ez a (3) bekezdés nem minősül az uniós jogrendbe szervesen beépülő jogforrásnak addig, amíg az Unió nem csatlakozott hozzá (2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 44. pont; 2016. február 15-i N. ítélet, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Az előterjesztett kérdés vizsgálatát ily módon kizárólag a Chartában biztosított alapvető jogokra tekintettel kell elvégezni (lásd ebben az értelemben: 2016. július 28-i Conseil des ministres ítélet, C-543/14, EU:C:2016:605, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2016. október 6-i Paoletti és társai ítélet, C-218/15, EU:C:2016:748, 22. pont).
- 16 A Charta 50. cikkével kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló adóbírságok és a héa területén elkövetett bűncselekményekhez kapcsolódó és ezen adó pontos beszedésének biztosítására és az adócsalás megakadályozására irányuló büntetőeljárások a Charta

51. cikkének (1) bekezdése értelmében a 2006/112 irányelv 2. és 273. cikkének, valamint az EUMSZ 325. cikknek, vagyis az uniós jog végrehajtásának minősülnek (lásd ebben az értelemben: 2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 24–27. pont; 2015. szeptember 8-i Taricco és társai ítélet, C-105/14, EU:C:2015:555, 49., 52. és 53. pont). Ennélfogva az alapügyben szóban forgóhoz hasonló, héa területén elkövetett bűncselekmények miatt indított büntetőeljárásokat szabályozó nemzeti jogi rendelkezések a Charta 50. cikkének hatálya alá tartoznak.
- 17 A Charta 50. cikkében biztosított *ne bis in idem* elvének alkalmazása először is azt feltételezi, amint azt a főtanácsnok az indítványának a 32. pontjában megállapította, hogy a vizsgált szankciókat vagy büntetőeljárásokat ugyanazon személlyel szemben alkalmazzák, illetve folytatják le.
- 18 Magából e cikk szövegéből, amely szerint „[s]enki sem vonható büntetőeljárás alá és nem büntethető olyan bűncselekményért, amely miatt az Unióban a törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték”, ugyanis az következik, hogy az tiltja, hogy ugyanazon személyt ugyanazon bűncselekmény miatt többször eljárás alá vonják vagy szankcionálják.
- 19 A Charta 50. cikkének ezen értelmezését az Alapjogi Chartához fűzött magyarázatok (HL 2007. C 303., 17. o.) is alátámasztják, amelyeket figyelembe kell venni az említett cikk értelmezése során (lásd ebben az értelemben: 2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 20. pont). E magyarázatok e cikkkel kapcsolatban a Bíróságnak a Charta hatálybalépését megelőzően az uniós jog általános elveként elismert *ne bis in idem* elvére vonatkozó ítélkezési gyakorlatára hivatkozik. Ezen ítélkezési gyakorlat értelmében mindenesetre nem sérülhet ez az elv, ha nem ugyanazon személyt szankcionálták több alkalommal ugyanazon jogellenes magatartásért (lásd ebben az értelemben különösen: 2004. január 7-i Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 338. pont; 2008. december 18-i Coop de France béta il et viande és társai kontra Bizottság ítélet, C-101/07 P és C-110/07 P, EU:C:2008:741, 127. pont).
- 20 A Bíróság az említett ítélkezési gyakorlatot a Charta hatálybalépését követően megerősítette (lásd ebben az értelemben: 2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítélet, C-617/10, EU:C:2013:105, 34. pont).
- 21 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő, mind a Bíróság rendelkezésére álló iratok egyes elemei, mind pedig az olasz kormány által a Bíróság előtti tárgyaláson megerősített információkból az következik, hogy az alapügyben szóban forgó adóbírságokat két jogi személyiséggel rendelkező társasággal, tudniillik az S.A. COM Servizi Ambiente e Commercioval és az Evoluzione Magliával szemben szabták ki, míg az alapügyben szóban forgó büntetőeljárások M. Orsival és L. Baldettivel szemben indultak, akik természetes személyek.
- 22 Ily módon úgy tűnik, amint azt a főtanácsnok az indítványának a 36. pontjában megállapította, hogy az alapügyben szóban forgó két büntetőeljárásban az adóbírságok és a büntetőeljárások eltérő személyeket érintenek, tudniillik a C-217/15. sz. ügyben az S.A. COM Servizi Ambiente e Commercioval szemben szabtak ki adóbírságot és M. Orsival szemben indult büntetőeljárás, a C-350/15. sz. ügyben pedig az Evoluzione Maglia terhére állapítottak meg adóbírságot, és L. Baldettivel szemben indult büntetőeljárás, így módon a *ne bis in idem* elvének az alkalmazási feltétele, miszerint a vizsgált szankciókat vagy büntetőeljárásokat ugyanazon személlyel szemben kell alkalmazni, illetve lefolytatni, úgy tűnik, nem teljesül, aminek a vizsgálata ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróság feladata.
- 23 E tekintetben az a körülmény, miszerint M. Orsit és L. Baldettit olyan társaságok törvényes képviselőiként elkövetett cselekmények miatt vonták büntetőeljárás alá, amelyekkel szemben adóbírságot szabtak ki, nem alkalmas a fenti pontban szereplő megállapítás megkérdőjelezésére.

- 24 Végül, a Charta 52. cikkének (3) bekezdése alapján, mivel a Charta 50. cikkében foglalt jog megfelel az EJEE hetedik kiegészítő melléklete 4. cikke szerinti jognak, meg kell győződni arról, hogy a Charta 50. cikkének a fent említett értelmezése nem sérti az EJEE által biztosított védelem szintjét (lásd analógia útján: 2016. február 15-i N. ítélet, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 77. pont).
- 25 Márpedig az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint az adójogi és büntetőjogi szankciók együttes alkalmazása nem minősül az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyve 4. cikke megsértésének, amennyiben a szóban forgó szankciókat olyan, akár jogi, akár természetes személyekkel szemben szabták ki, akik jogilag elkülönülnek egymástól (EJEB, 2014. május 20., Pirttimäki kontra Finnország ítélet, CE:ECHR:2014:0520JUD00353211, 51. §).
- 26 Mivel az alapügyben szóban forgó ügyekben nem teljesül az a feltétel, miszerint a vizsgált szankciókat vagy büntetőeljárásokat ugyanazon személlyel szemben kell alkalmazni, a Charta 50. cikkének további alkalmazási feltételeit nem kell vizsgálni.
- 27 Ebből következően az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a Charta 50. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az alapügyben szóban forgóhoz hasonló nemzeti szabályozás, amely a hía megfizetésének elmulasztása miatt büntetőeljárás lefolytatását teszi lehetővé azt követően, hogy ugyanezen tényállás miatt jogerősen adóbírságot szabtak ki, amennyiben ezen adóbírságot valamely jogi személyiséggel rendelkező társasággal szemben alkalmazták, míg az említett büntetőeljárások valamely természetes személlyel szemben indultak.

A költségekről

- 28 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az alapügyben szóban forgóhoz hasonló nemzeti szabályozás, amely a hozzáadottérték-adó megfizetésének elmulasztása miatt büntetőeljárás lefolytatását teszi lehetővé azt követően, hogy ugyanezen tényállás miatt jogerősen adóbírságot szabtak ki, amennyiben ezen adóbírságot valamely jogi személyiséggel rendelkező társasággal szemben alkalmazták, míg az említett büntetőeljárások valamely természetes személlyel szemben indultak.

Aláírások